

Szabó László Gy.

***Horvát Adolf Olivér történelmi szerepe
Pécs és a Mecsek természetvédelmében – 50 éve alakult meg a
Pécsi Akadémiai Bizottság
Növénytani és Biológiai-természetvédelmi Munkabizottsága***

Horvát Adolf Olivér tanár úr olyan egyéniség, akinek szellemi kisugárzása folyamatos. Ezt olyanok is érzékelik, akik személyesen már nem ismerhették. 2007-ben, születésének 100. évfordulóján méltattuk életpályáját, hiszen a megelőző évben, 2006-ban, 99 éves korában távozott el közülünk. E centenáriumi évben a Mecsek Egyesület évi közgyűlésén, a Baranyaház dísztermében Baronek Jenő és Nagy Gábor emlékezése hangzott el, közölve a gyászjelentést a 10., „új” évkönyv 83. oldalán. Közös emlékezést tartott a Magyar Biológiai Társaság és a Pécsi Akadémiai Bizottság. A Pécsi Tudományegyetem Növényrendszertani és Geobotanikai Tanszékén a herbárium-termet „Horvát Olivér Adolf” tanteremnek nevezték el. Születésnapján, március 6-án avatta fel Borhidi Attila professzor. Másnap Páva Péter, a Ciszterci Rend Nagy Lajos Gimnázium igazgatója adta át a „Horvát Olivér Adolf” termet, ami addig a természetrajzi előadó volt. Itt kiállítási szekrényben kaptak helyet a tanár úr tárgyi emlékei, a falon pedig az a Krisztus-feszület, amelyet e sorok írójának ajándékozott, s amelyet méltóbbnak tartottam arra, hogy örökül adjam a Gimnáziumnak. Lakóházának falára még ebben az évben emléktábla került a Pécsi Városszépítő és Városvédő Egyesület kezdeményezésére, Pécs város anyagi támogatásával. Ma is ott van, miközben az épületet az enyészet lassan porrá teszi. A pécsi püspök ígérete szerint van rá remény, hogy renoválása 2019-ben befejeződik, s a lakás helyén egyháztörténeti kutatóhely létesül.

Könyvek és előadások sora tanúsítja, hogy a tanár úr megbecsülése az elmúlt 10 évben tovább tartott. Népszerűségét nem csak páratlan tudásának, hanem a Mecsek és Pécs iránti hűségének köszönhette. E mögött Isten, haza és a család szeretete állt. Szinte a város „minden polgára tanítványa” volt. Abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy a Széchenyi Gimnázium befejezése óta tanítványi kapcsolatban voltam vele (akárcsak életpályájának lelkes feldolgozója, Temesi Endre Miklós), s amikor botanikusként kezdtem el tevékenykedni, alkalmam volt az általa végzett szervező munkában közreműködni. Így ragadt rám az a „rang”, amire most is büszke vagyok, ahogyan nevezett: „Szabó Laci, a titkárom”. Kötelességemnek érzem, hogy e szervezőmunkának a legértékesebb eredményeire emlékezzem.

Alkalmas háttérnek adódott, hogy a Pécsi Akadémiai Bizottságon belül megalakult a Környezetvédelmi és Urbanisztikai Szakbizottság Dénesi Ödön Ybl-díjas építész elnökletével és Fodor István titkári közreműködésével. Ezen belül 1969-ben, 50 éve kezdte el szoros együttműködését a Biológiai Szakbizottsághoz tartozó Alkalmazott Növénytani Munkabizottság és az előbb említett szakbizottsághoz tartozó Természetvédelmi Munkabizottság. Gyakorlatilag titkári közreműködéssel Horvát A. Olivér irányította a szervező munkát. Fontos szakülést tartottunk 1977. február 1-én a PAB-székházban. Idézve a jegyzőkönyvből: „A Természetvédelmi és az Alkalmazott Növénytani Munkabizottságok egyesítve a hatékonyabb és eredményesebb munkát célozzák. Az 1977-79. évekre vonatkozó

munkatervünkkel minden tag egyetértett...” A legsürgetőbb feladatok Pécsre és a városi parkerdőre vonatkoztak. Összesített javaslatok közül említésre méltók: 1. *A zöldterületek gyors növelése Pécs levegőszennyeződésének ellensúlyozására.* A városra irányuló szél miatt az év minden harmadik napján mérgező füstmennyiség veszélyezteti a lakosságot (Kollwenz Ödön, Gyurkó István, Szabó Lajos). Ezért a város zöldterületeit növelni kell (Kalla Gábor), pl. szanált területek parkosítása, belvárosi udvarok fásítása, közparkok létesítése a kiszabadított városfal környékén (Dénesi Ödön), keresztgátas-teraszos kialakítás lehetősége (Vöröss László Zsigmond), Észak-Dél irányban minél előbbi erdőtelepítés (Buchert Ádám, Kalla Gábor), idős fák védelme, kikerülése (Tóth Imre). 2. *Elengedhetetlenül fontos a mélységi vizek további táplálása és szennyeződéstől való megóvása;* a távlati mélységi ivóvíz-felhasználás és az erős erózióveszélyesség miatt összefüggő erdők létesítése (Kassai Miklós). A nagyfokú építkezés következtében történelmi szőlőültetvényeink pusztulnak a Mecsekoldalban (Diófási Lajos), még jelentősebb a híres pécsi őszibarackosok beépítése (Horvát A. Olivér). Építkezési tilalomra van szükség! Jelentős levegő- és vízszennyező forrás az Állatkert, amit fokozatosan vadaskertté kellene átalakítani (a Mecsekben honos állatok és növények szabadabb tartásával), új és korszerű állatkertet a „Lvov-kertvárosi és a majdani siklósi lakótelepek közelségében” kell létesíteni „csatlakozva az új parkhoz”.

A szemléletformáló tanácskozások új lendületet vettek, amikor 1979-ben megalakult a Magyar Biológiai Társaság Pécsi Csoportja, melynek elnöke Horvát A. Olivér, titkára pedig Szabó László lett. A vezetőség tagjainak többsége ma már bevonult a tudománytörténetbe: Boros István múzeomalapító, herpetológus, Nidetzky Antal biofizikus, Tihanyi Jenő botanikus, Uherkovich Gábor algológus, Vöröss László Zsigmond botanikus, Weber Mihály zoológus. Elsők között tartott előadást Csapody István erdészbotanikus (Sopron) és Móczár László zoológus.

Emlékezetes, amikor 1982. március 4-én a Magyar Biológiai Társaság Pécsi Csoportjának 42. szakülésén ünnepélyes keretek között köszöntöttük fel 75. születésnapja alkalmából. A Mecsek növényvilágának nemzetközi hírű kutatóját meleg szavakkal üdvözölte Máthé Imre akadémikus az MTA biológiai osztály nevében, továbbá Törő Imre akadémikus, a Magyar Biológiai Társaság elnöke, Grastyán Endre professzor, a TIT Baranya megyei Szervezetének elnöke, valamint Bihari Ottó akadémikus, a PAB elnöke.

1986-ban a PAB Növénytani és Biológiai-természetvédelmi Munkabizottsága Horvát tanár úr vezetésével a Biológiai Szakbizottsághoz került, ennek elnöke Gallyas Ferenc professzor (az Idegklinika vegyész-hisztológusa) minden segítséget megadott, hogy eredményesen működhessünk. A munkabizottság tagjai között volt Bayer Albert, Kalla Gábor, Böjte Tibor, Buchert Ádám, Farkas Béla, Kádár Géza, Kevey Balázs (ma az MBT Pécsi Csoportjának elnöke), Millner Jenő, Pallai Gábor, Papp Tivadar, Kollwenz Ödön, Rumszauer János, Szerémy György, Tilesch György, Tóth Imre és mások. Az átszervezés után szoros kapcsolatban maradtunk a Környezetvédelmi és Urbanisztikai Szakbizottsághoz tartozó Természetvédelmi Munkabizottsággal, amelyet Lehmann Antal irányított (később ő lett a pécsi természetvédelmi hivatal vezetője). Néhány kiemelkedően fontos eseményt hadd emeljek ki.

1986. április 22-én a Nemzetközi Clusius Társaság Pécsen tartotta szakülését, amelyen részt vett prof. Franz Wolkinger grazi botanikus. A PAB székházban Horvát A. Olivér tartott előadást, Flerkó Béla akadémikus elnökletével.

1987. március 6-án a tanár úr 80. születésnapja alkalmából a PAB székházban nemzetközi növényföldrajzi szakülést rendeztünk. A volt tanítványok nevében Jobst Kázmér akadémikus köszöntötte az ünnepeltet, a külföldiek közül pedig Linskens professzor (Nijmegen, Erlangen) méltatta a jubiláns nemzetközi eredményeit. A PAB ebből az alkalomból jelentette meg a Studia Phytologica Nova nevű tanulmánykötetet.

1987. október 23-án a TIT előadótermében (a szaküléseket rendszeresen itt, a Janus Pannonius u. 11. alatt tartottuk) Rockenbauer Pál tartott filmvetítéssel egybekötött előadást az Antarktisz természeti képéről.

1989. február 24-én a munkabizottság közös szervezésben a PAB Gyógyszerészeti Munkabizottságával tudománytörténeti megbeszélést rendezett a pécsváradi vár és kolostorkert jelentőségéről. Ezen előadást tartott Lárencz László gyógyszerésztörténész is. A felkért hozzászólók között szerepelt Gállos Orsolya és Kárpáti Gábor.

1989. március 14-én a hagyományok biológiájáról és felhasználásáról volt tanácskozás a PAB székházban. Előadók voltak: Priszter Szaniszló, Andrásfalvy András, Kevey Balázs, Botz Lajos.

1989-ben jelent meg a PAB kiadásában Horvát A. Olivér „A Mecsek ritka virágai (a baranyai flórajárás különlegességei)” című könyvének 4. átdolgozott és bővített kiadása. Ebben a szerző emléket állított Csapody Vera híres botanikus-festőművész emlékének, akinek mecseki növényekről készített akvarelljei díszítik a művét. A PAB ezeket képeslap formájában is közzétette.

A felsorolt, legjelentősebb eseményekre érdemes emlékezni. Példát vehetünk belőlük ma is, amikor tudományszervezésről beszélünk, s próbáljuk életben tartani a szaküléseket. A hagyományokat folytatjuk. Tanítványa, Kevey Balázs professzor ma is a Magyar Biológiai Társaság Pécsi Csoportjának élén – lelkes titkárunk, Ötvös Károlyné, Ida ügybuzgó munkája révén – ma is évről évre előadásokat toboroz, minden alkalommal a Pécsi Akadémiai Bizottság Növénytan Munkabizottságával közös szervezésben.

KÉPEK:

Növénytan és természetvédelmi szervező munkájáért 1991-ben 'Grastyán-díj' kitüntetést vesz át Romhányi György akadémikustól, a Baranya megyei MTESZ elnökétől (Laufer László felvétele)

A PAB székházban tárgyal (háttérben az ajtónál Tigyi József, a PAB elnöke, az asztalnál mellette Újvári Jenő múzeumigazgató) – Mánfai György felvétele

90. születésnapján Borhidi Attila köszönti a PAB székházban (a kép bal szélén oldalról Kollwentz Ödön) – Mánfai György felvétele

Horvát Adolf Olivér Emléktúra a Mecseken, Egyesületünk szervezésében: Temesi Endre Miklós méltatja Horvát tanár úr botanikai és természetvédelmi tevékenységét (2015. március 7.)

A Pécsi Akadémiai Bizottság kiadásában jelent meg újra (1989) kedves kis könyve „A Mecsek ritka virágai”, Csapody Vera színes akvarelljeivel (e képen: magyar kikerics, majom kosbor, bakszarvú lepkeszeg, bánáti bazsarózsa, illatos hunyor)